

דרכי הוראה

מסכת יומא פרק ב

משנה א':

בראשונה,

כל מי שרוצה לתרם את המזבח - תורם.

ובזמן שהן מרבין - רצין ועולין בכבש, וכל הקודם את חברו בארבע אמות - זכה.

ואם היו שניהם שוין - הממנה אומר להם: הצביעו!

ומה הן מוציאין?

אחת או שתים.

ואין מוציאין אגדל במקדש.

במשנה ענין אחד - הזוכה בתרומת הדשן.

כל דברי המשנה נכללים בציון הזמן שהמשנה כותבת - בראשונה.

במשנה כתובים שלושה אפשרויות:

א. מי שרוצה - זוכה. ב. מי שקודם - זוכה. ג. מי שזוכה בספירת האצבעות - זוכה.

להוסיף: שני האפשרויות האחרונות הם במצב שיש יותר מאיש אחד שרוצה.

עוד להוסיף: שלושת האפשרויות מסדרות בהדרגה.

בשלבים הבאים להסביר: 1. כיצד נערכת ההגרלה לפי ספירת אצבעות?

2. מתי מוציאים אצבע אחת? ומתי שתיים?

3. מדוע אין להוציא אגודל במקדש?

משנה ב'

מעשה שהיו שניהם שוין ורצין ועולין בכבש, ודחף אחד מהן את חברו, ונפל ונשברה רגלו.

וכיון שראו בית דין שבאין לידי סכנה - התקינו שלא יהו תורמין את המזבח אלא בפיס.

ארבעה פיסות היו שם, וזה הפיס הראשון.

המשנה עוסקת בענין שבמשנה הקודמת - הזוכה בתרומת הדשן.

המעשה שמתואר במשנה בא כדי להסביר את הפסקת המנהג שנהגו בראשונה.

זכיה ע"י פיס היתה גם בתקופה הראשונה, אלא שאז השתמשו בה רק כאשר שני כהנים הגיעו בשוה.

משנה ג'

הפיס השני - מי שוחט?

מי זורק?

ומי מדשן מזבח הפנימי?

ומי מדשן את המנוחה?

ומי מעלה אברים לכבש?

1. הראש והרגל,

2. ושתי הידים,

3. העקץ והרגל,

4. החזה והגרה,

5. וְשֵׁתֵי הַדְּפָנוֹת,
6. וְהַקֶּרְבִּים,
7. וְהַסֵּלֶת,
8. וְהַחֲבִיתִין,
9. וְהַיִּין.

שְׁלֹשָׁה עָשָׂר כֹּהֲנִים זָכוּ בוֹ.

אָמַר בֶּן עֲזַאי לְפָנֵי רַבִּי עֲקִיבָא מְשׁוּם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: דְּרַךְ הַלּוֹכוֹ הֵיךָ קָרַב.
הַמְשַׁנָּה עוֹסֶקֶת בַּתּוֹכָן הַפִּיס הַשְּׁנִי.

הַמְשַׁנָּה מֵהוּהָה הַמְשֵׁךְ לַפְּסָקָה הָאֲחֵרוֹנָה בַּמְשַׁנָּה הַקּוֹדֶמֶת - אַרְבַּעַת פִּיסוֹת הָיוּ שָׁם.
הַקְּנִיַת מוֹשָׁגִים: מִנְחַת חֲבִיתִין, מִנְחַת נֹסְכִים (סוֹלֶת וַיִּין).

בַּהֲעֵלָת אַבְרִים זָכוּ תִשְׁעָה כַּהֲנִים, וַיַּחַד עִם אַרְבַּעַת הַכַּהֲנִים שֶׁזָּכוּ בְּאַרְבַּעַת הָעֲבוֹדוֹת - זָכוּ בַּפִּיס הַשְּׁנִי שְׁלוֹשָׁה עֶשֶׂר כַּהֲנִים.
חֵלֶק מִתְשַׁעַת הַכַּהֲנִים לֹא הָעֵלוּ 'אַבְרִים' אֲלָא נֹסְכִים מִנְחָה וַיִּין.

כַּדָּאֵי לְסַדֵּר אֲצֵל הַתְּלַמִּידִים אֶת שְׁלוֹשָׁה עֶשֶׂר הַזּוֹכִים בְּאוֹפֵן שֶׁל אַרְבַּעַת וְעוֹד תִּשְׁעָה, דָּבָר זֶה יַעֲזוֹר בַּהֲבַנַּת מִשְׁנַת ה'.
חָשׁוּב לְהַדְּגִישׁ לְתַלְמִידִים שֶׁבְּכָל כֶּבֶשׂ (חוּץ מִן הַתְּמִיד) אֵין אֶת מִנְחַת הַחֲבִיתִין, וְלִכֵּן מַעֲלִים אוֹתוֹ בְּשִׁמוּנָהּ. הַדְּגִישָׁה זֹאת נִחוּצָה לְהַבְנַת מִשְׁנֵי וְ-ז'.

סֹדֵר אַבְרֵי הַתְּמִיד לְדַעַת בֶּן עֲזַאי: 1. רֹאשׁ וְרַגְלֵי. 2. חֹזֶה וְגֵרָה. 3. שְׁתֵּי יָדַיִם. 4. שְׁתֵּי דַפְנוֹת. 5. עוֹקֶץ וְרַגְלֵי. 6. קֶרְבִּים.
בֶּן עֲזַאי וְתַנְאֵי קָמָא נִחְלְקוּ בְּסֹדֵר הָעֵלָתָה הָאֲבְרִים, אֲדָם וְדָאֵי שָׁגַם לְדַעַת בֶּן עֲזַאי שְׁלוֹשָׁה עֶשֶׂר כַּהֲנִים זָכוּ בַּפִּיס הַשְּׁנִי.

מִשְׁנַת ד'

הַפִּיס הַשְּׁלִישִׁי - 'חֲדָשִׁים לְקִטְרוֹת', בְּאוֹ וְהַפִּיסוֹ'.

וְהַרְבִּיעִי - 'חֲדָשִׁים עִם יְשָׁנִים, מִי מַעֲלָה אֲבָרִים מִן הַכֶּבֶשׂ וְלִמְזַבְּחִי?'
הַמְשַׁנָּה עוֹסֶקֶת בַּתּוֹכָן פִּיסוֹת שְׁלִישִׁי וְרַבִּיעִי.

בַּמְשַׁנָּה מוֹבָא נוֹסַח הַהֲכַרְזָה שֶׁהַכְּרִיז הַמְּמוֹנָה עַל הַפִּיסוֹת לְפָנֵי עֵרִיכְתָם.

בְּשִׁלְבִים הַבָּאִים לְהַסְבִּיר: 1. מִדּוּעַ רַק חֲדָשִׁים זּוֹכִים בַּקְּטוֹרֶת?

2. מִדּוּעַ צָרִיךְ לְהַכְרִיז בַּפִּיס רַבִּיעִי 'חֲדָשִׁים עִם יְשָׁנִים'?

מִשְׁנַת ה'

תְּמִיד קָרַב בְּתִשְׁעָה, בְּעֶשְׂרָה, בְּאַחַד עָשָׂר, בְּשָׁנִים עָשָׂר, לֹא פָחוֹת וְלֹא יוֹתֵר.
כִּיצַד?

עֲצָמוֹ - בְּתִשְׁעָה.

בְּחָג - בְּיַד אֶחָד צְלוּחִית שֶׁל מַיִם, הָרִי כָּאֵן עֶשְׂרָה.

בֵּין הָעֶרְבִים - בְּאַחַד עָשָׂר: הוּא עֲצָמוֹ בְּתִשְׁעָה,

וּשְׁנַיִם בְּיָדָם שְׁנֵי גְזִירֵי עֲצִים.

וּבִשְׁבֶּת - בְּאַחַד עָשָׂר: הוּא עֲצָמוֹ בְּתִשְׁעָה,

וּשְׁנַיִם בְּיָדָם שְׁנֵי בְזִיכֵי לְבוֹנָה שֶׁל לֶחֶם הַפָּנִים.

וּבִשְׁבֶּת שֶׁבְּתוֹךְ הַחָג: בְּיַד אֶחָד צְלוּחִית שֶׁל מַיִם.

מִשְׁנָה זֹאת מֵהוּהָה הַמְשֵׁךְ לַעֲנִין הַפִּיס הַשְּׁנִי שָׁבוּ זָכוּ בַּהֲעֵלָתָה אֲבָרִים לְכַבֵּשׂ הַמְּזַבֵּחַ.

בַּמְשַׁנָּה נִמְנָה אוֹפֵן אֶחָד לְהַעֲלִיָּה בְּתִשְׁעָה, בְּעֶשְׂרָה וּבְשָׁנִים עָשָׂר, וּשְׁנֵי אוֹפְנִים לְהַעֲלִיָּה בְּאַחַד עָשָׂר.

הַקְּנִיַת מוֹשָׁגִים: נִיסוּךְ הַמַּיִם, הָעֵלָתָה גְזִירֵי עֲצִים, לֶחֶם הַפָּנִים, לְבוֹנָה.

מִשְׁנַת ו'

אֵיל קָרֵב בְּאֶחָד עֶשֶׂר : הַבֶּשֶׂר בְּחַמְשָׁה,
הַקָּרְבָּיִם וְהַסֵּלֶת וְהַיִּין בְּשָׁנִים שְׁנָיִם.

משנה ז'

פֶּר קָרֵב בְּעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה : הָרֹאשׁ וְהַרְגֵל,

הָרֹאשׁ בְּאֶחָד,

וְהַרְגֵל בְּשָׁנִים.

הַעֲקָץ וְהַרְגֵל,

הַעֲקָץ בְּשָׁנִים,

וְהַרְגֵל בְּשָׁנִים.

הַחֲזֵה וְהַגֵּרָה,

הַחֲזֵה בְּאֶחָד,

וְהַגֵּרָה בְּשָׁלֹשׁ.

שְׁתֵּי יָדַיִם בְּשָׁנִים.

שְׁתֵּי דַפְנוֹת בְּשָׁנִים.

הַקָּרְבָּיִם וְהַסֵּלֶת וְהַיִּין בְּשָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ.

בְּמָה דְבָרִים אָמוּרִים?

בְּקָרְבָּנוֹת צְבוּר.

אָבֵל בְּקָרְבוֹ יָחִיד - אִם רָצָה לְהַקְרִיב, מִקְרִיב.

הַפֶּשֶׁטָן וְנִתְוָחַן שֶׁל אֱלוֹ וְאֱלוֹ שְׁוִין.

כדאי לסדר את חלוקת האיל והפר למספר גדול יותר של כהנים, כתפקיד אחד שמפצלים אותו לכמה כהנים. במשנה מבואר במה קרבנות ציבור ויחיד שונים (זהות המקריבים) אך לא כתוב במפורש במה הם שוים.